

k tomu, že se odvádí jen 25% resp. 30% tohoto mimořádného zvýšení, jest nařízení méně pružné, než »odčerpání zisku« cenovým úřadem.

Rozdíly obojí úpravy jsou zřejmě z citovaného výkladu Ing. J. Stříbrného.

III.

I vládní nařízení č. 141/42 o rozdělování zisku v některých

kapitálových společnostech a o změně jejich společenského kapitálu sem spadá, neboť ukládá kapitálové společnosti dávky, které znamenají odčerpání zisku, kdyby kapitálová společnost chtěla vypláceti a tudíž pro spotřební hospodářství uvolňovati větší podíly na zisku (dividendy), než je pokládáno za přípustné, ačkoliv cit. nařízení by jí nepřímou umožňovalo ponechat je v podniku jako kapitál výrobní.

Literatura.

Gaius Plinius, **Dopisy**, přeložil Dr. Rudolf Kuthan, Praha 1942, str. 268.

Jest vskutku zajímavé pročísti dopisy slavného právního zástupce ve věcech civilních (před soudem centumvirálním) i v procesech trestních, projednávaných před senátem, Gaia Plinia Caecilia Sekunda (nar. r. 61, zemřel kolem 114 po Kr.). — Římský právník musel býti v první řadě znamenitým řečníkem. Plinius popisuje, jak soudní řeč tvořil: »Nejprve si vždycky sám propracuji to, co jsem napsal; potom to předčítám dvěma nebo třem svým přátelům; nato odevzdám svůj rukopis jiným, aby mi tam připsali své poznámky, načež o jejich přípisích, kde jsem na vahách, znova uvažuji s tím či oním; a posléze svou práci předčítám širšímu kruhu a tehdy ji piluji nejdůkladněji: tím pečlivěji, čím jsem úzkostlivější.« Jak má býti řeč na soudě přednesena, o tom píše Plinius, když vzpomíná na svého přítele Pompeia Saturnina: »Jeho přednes byl živý a ohnivý, mluva vybroušená a zdobná, ať mluvil s patra či připraven. Vždycky má pohotově hojně a případné sentence, jeho věty plynou pádně a působivě, slovní výraz jest libozvučný a ryzí.« O řečnickém výkonu dvou skvělých mladých právních zástupců si Plinius poznamenává: »Jejich zvláštní skromnost, ale zároveň neohroženost, důstojné chování, čistá výslovnost, mužný hlas, spolehlivá paměť, velké nadání a bystrý postřeh — to všechno mně bylo milé, ale vedle toho ještě něco: oba vzhlíželi ke mně jako k svému vůdci a učiteli.« Ověsem nestačí jen vnější řečnění, nýbrž nutno si osvojit především mravní základ a potom výmluvnost, která bez tohoto základu jest uměním zvrhlým (str. 76). Před soudem docházelo k ostrým potyčkám

mezi obhájci, řeči byly bojovné a měly přímo válečný styl (na př. str. 6, 161) a ve slavných sporech trvaly řeči i několik hodin (Plinius mluvil pět hodin proti Mariu Priscovi, obžalovanému z vyděračství — str. 50). Řečnickou i spisovatelskou činnost Pliniovu sledovala jeho manželka Kalpurnie s neobyčejným zájmem a Plinius o ní píše chválu: »Je neobyčejně bystrá, je výbornou hospodyní a má mě ráda, což je zárukou její počestnosti. K tomu všemu se druží její zájem o literaturu, pro kterou se nadchla z lásky ke mně. Má všechna moje díla a pilně je pročítá a dokonce se jim učí nazzpaměť. Jak bývá rozechvěna, když mám na soudě řečnit, a jakou zase mívá radost, když jest po všem! Také rozestavuje v obecnstvu své známé, aby jí sdělili, jakou bouří pochvaly jsem sklídlil a jakého výsledku jsem na soudě došel. Když někdy u nás něco předčítám, sedává v sousedním pokoji hned za záclonou a dychtivě naslouchá chvále, kterou mě zahrnují. Také zpívá mé verše a některé z nich i zhudebňuje, aniž ji tomu kdo učil krom lásky, která jest učitelkou nejlepší.« — Že Plinius byl velmi pilný a stále i na venkovských svých sídlech studoval, je pro vynikajícího právníka samozřejmé a Plinius neomene také u svých přátel-právních zástupců obdivovati vedle bystrosti ducha též neuvěřitelnou píli a neúpornou vytrvalost (na př. str. 78).

Plinius byl za vlády slavného císaře Traiana konsulem a místodržitelem. Z té doby pochází úřední korespondence jeho z provincie Bithynie s císařem, s níž zvláště jsou památné dopisy, týkající se soudního vyšetřování křesťanů. Plinius píše císaři: »Prozatím jsem si vedl k těm, kdož byli u mne udáváni z křesťanství, takto: Tázal jsem se jich, jsou-li křesťané. Když to doznávali, tázal jsem se jich, pohroziv jim trestem smrti, po druhé a po třetí; jestliže

na své výpovědi trvali, pak jsem je dával popravit; byl jsem totiž přesvědčen, že, nehledě ani k tomu, co prohlašovali, musí být ztrestána aspoň jejich zarputilost a neoblopná tvrdošíjnost... Tak na př. nás došlo anonymní udání na mnoho lidí, uvedených jménem, ale jmenovaní tvrdili, že křesťany nejsou a nikdy nebyli; i uznal jsem za vhodné je propustit. Mne pak ujišťovali, že celým jejich proviněním či spíše poblouzením bylo jenom to, že prý se určitého dne před úsvitem vespolek scházeli, že spolu zpívali střídavou píseň k božské počtě Kristově a že se zavazovali přísahou, ale nikoli k zločinu, nýbrž za tím účelem, že se nebudou dopouštět krádeže, loupeže ani cizoložství, že nebudou rušit daného slova a že nebudou upírat majetku jim svěřeného. bude-li na nich požadován; nato prý se pokaždé rozcházel a scházeli se zase až k jídlu, docela však obyčejnému a nevinnému, ale potom prý i toho zanechali, jakmile jsem z Tvého příkazu výslovně zakázal veškeré spolkaření...« Císař Traian Pliniovi odpověděl: »Způsob, kterým jsi postupoval ve vyšetřování lidí, kteří byli u Tebe žalováni z účasti na křesťanství, jest náležitý; nedá se zde totiž stanovit žádné obecné pravidlo, závazné jaksi pro všechny případy. Pátrat se po nich nesmí; ale jsou-li žalováni a také osvědčeni, pak musí býti trestáni: ovšemže tomu, kdo prohlásí, že není křesťan, a osvědčí to také skutkem, t. j. vzýváním božstev našich, má se dostat za tuto lítost odpuštění, i kdyby byl v minulosti podezřelý. Naproti tomu k udáním anonymním se nesmí brát zřetel vůbec nikdy; neboť jednak by se tím dával prašpatný příklad a jednak by to bylo nedůstojné našeho století.« — Žalobám proti křesťanům učinil konec teprve císař Konstantin r. 319. Koblížek.

Dr. Adolf Štafl, První stavební novela a nové předpisy stavební, Praha, 1943, str. 328, cena K 48.— brož., K 68.— váz.

Vládní nař. ze dne 21. března 1942, č. 109 Sb. o změně stavebních řádů je důležitou normou, jejíž komentované vydání praxe iistě uvítá. Působnost v oboru stavební policie, která příslušela obcím jako stavebním úřadům, přenesena byla zásadně na okresní úřady, dále má právo vyšší stolicie stavební k ochraně veřejných zájmů zakročiti z úřední moci, aniž by byla vázána petitem odvolacím, konečně projednání žádostí ve stavebních věcech, zvláštní předpisy o stavbách při silnicích — jsou příklady nových ustanovení, která značně mění dosavadní právní stav a proto jejich komentáře i otištění souvislých norem (upravovací plány polohy, plánovací komise. zvláštní předpisy pro některé druhy staveb na př. biografy, jatky, stáje, plovárny, hřiště a j.) velmi přispějí k usnadnění praxe. Publikace je ukončena vládn. nař. ze dne 27. dubna 1942, č. 169 Sb. o úpravě koncesované stavební živnosti a předpisy o provádění staveb. V závěru jest sestaven přehled judikatury jako doplněk k judikatuře uvedené v komentářích dříve vydaných stavebních řádů (Stavební řád pro Čechy, 2. vyd., 1941, Stavební řád pro Prahu, Plzeň a Budějovice, Stavební řády Moravské) a to přehledy pod hesly (na př. plány polohy, parcelace, stavební zákaz stavební čára, ulice, oplocení, sousedé, požární zeď, chodníky a j.). Komentář první stavební novely je nezbytným doplňkem všech stavebních řádů a jeho pečlivé vydání zaručuje stejný úspěch jako dřívější autorovy publikace. Kžk.

Po časopisech.

Peněžítá náhrada za zakázanou část dovolené.

Vyhláškou ministerstva hospodářství a práce z 30. dubna 1943, Úřední list č. 102/43, bylo nařizováno, že v roce dovolené 1943 činí dovolená na zotavenou zásadně nejvýše 14 pracovních dnů, pro zaměstnance, kteří se narodili před 1. dubnem 1894, nejvýše 20 pracovních dnů. Má-li zaměstnanec nárok na delší dovolenou na zotavenou, nemůže jej uplatňovati.

Jestliže tedy měl zaměstnanec až dosud nárok na delší dovolenou (na př. 3, 4 týdny, podle § 26, 2. odst. zák. č. 154/34 Sb.), smí si ji vybrati jen do stanovené výše. Má však nárok, resp. smí mu zaměstnavatel zaplatiti v penězích náhradu za ty dny dovolené, o které novou úpravou přišel?

Vyskytlo se mínění, že účelem nové úpravy dovolených, podle cit. vyhlášky ministerstva hospodářství a prá-